

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boekbespreking van: The Supreme Court in American Politics

Prakke, L.

Citation

Prakke, L. (1973). Boekbespreking van: The Supreme Court in American Politics. *Acta Politica*, 8: 1973(1), 96-98. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3451425>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3451425>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

gezocht, nl. in haar taxonomische functie. Wessel heeft er goed aan gedaan een aantal wetenschapstheoretische en methodologische vragen van de bestuurswetenschap (resp. de bestuurskunde), die de bestaansgronden van deze wetenschap raken en ook haar ontwikkelingsmogelijkheden bepalen, aan de orde te stellen. Hij heeft ook duidelijk gemaakt dat we nog aan het begin staan, dat er veel samen-denken en samen-werken nodig zal zijn om de bestuurswetenschap (resp. -kunde) tot een volwaardige wetenschap te ontwikkelen. Ik denk niet dat de weg die Wessel voor zich ziet helemaal de goede weg is voor de bestuurskunde, maar ik ben bereid bij voorbaat mijn ongelijk te erkennen. In ieder geval, collega Wessel, hartelijk dank voor Uw stimulerende woorden, waarvan naar ik hoop, velen zullen kennisnemen.

A. van Braam

David F. Forte (Ed.): The Supreme Court in American Politics: Judicial Activism vs. Judicial Restraint

Lexington, etc., D. C. Heath and Company, 1972, 96 pp., f 12,75

Dit boekje verschijnt als tiende deel van een reeks publikaties gewijd aan *Problems in Political Science*, uitgegeven onder leiding van Neal Riemer, verbonden aan de University of Wisconsin-Milwaukee.

Het begint met een inleiding van Forte, waarin een aantal centrale elementen uit de nimmer aflatende discussie over de plaats van het Supreme Court in het Amerikaanse staatsbestel worden besproken onder verwijzing naar in deze Reader opgenomen bijdragen. Daarna volgt een hoofdstuk getiteld 'Two Perspectives on Judicial Review', met een bijdrage onder het opschrift 'A Structural Interpretation', en een andere onder het hoofd 'A Functional Interpretation'. Het derde hoofdstuk heet 'Judicial Restraint v. Judicial Activism: Two Views on the Role of the Judiciary in the American Political System'. Het vierde hoofdstuk is gewijd aan het thema 'Neutral Principles of Constitutional Adjudication v. Purposive Jurisprudence'. Het vijfde en veruit langste hoofdstuk is getiteld 'The Non-Political v. The Political Court' en is verdeeld in twee rubrieken: 'The Case Against — resp. For — Judicial Involvement in Political Decisions'. Het zesde en laatste hoofdstuk heet 'Facing the Reality of A Political Court: A Critical Analysis'.

In het bestek van nog geen honderd bladzijden treft men teksten aan van maar liefst achttien auteurs. Die teksten zijn ontdaan van de voetnoten, en hebben zelf een proces van 'editing' ondergaan. Dit is niet altijd even zorgvuldig geschied, waardoor de bezwaren die hier toch al tegen zijn aan te voeren, nog worden vergroot. Het is al erg genoeg dat men niet weet of drie puntjes betekenen dat er één woord, of dat er tien bladzijden zijn overgeslagen. Onaanvaardbaar is het dat op sommige plaatsen is verzuimd aan te geven dat er iets is weggelaten (op p. 49 een halve bladzijde, op p. 71 vier bladzijden van de oorspronkelijke tekst, waarover ik slechts in een paar gevallen de beschikking had).

Tegenover het nadeel van geschonden teksten staat het voordeel dat men in zeer beknopte vorm kennis kan nemen van de belangrijkste gezichtspunten die de bestudering van het Supreme Court als politieke instelling tot dusverre heeft opgeleverd. Die bestudering vindt, behalve door 'constitutional lawyers', ook door 'political scientists' plaats; de grenzen tussen beide soorten wetenschapsbeoefenaars zijn trouwens in de V.S. vloeiender dan bij ons. De meeste van de in deze

bundel vertegenwoordigde auteurs zijn jurist, er zijn echter ook een aantal politologen bij.

Het is ondoenlijk de afzonderlijke beschouwingen hier te bespreken. Ik noem alleen twee thema's die veelvuldig terugkeren: de aanvaardbaarheid van het rechterlijk toetsingsrecht ('judicial review') uit een oogpunt van democratie, en de vraag of men het 'activisme' van het Hughes Court (1930—1941, de tijd van de New Deal) kan verwerpen, en dat van het Warren Court (1953—1969) toejuichen zonder met zichzelf in tegenspraak te geraken. Wat het eerste betreft zijn vooral interessant de pogingen van auteurs als Martin Shapiro om twijfel te wekken aan de juistheid van de traditionele visie dat het Supreme Court, anders dan Congress en de President, geen democratische instelling is: 'Even the most cursory glance at American politics indicates that Congress and the Executive are not simple, direct bearers of majority sentiment while the Court goes its independent and autocratic way. There are many elements of anti-majoritarianism and irresponsibility in the 'political' branches and a rather high degree of responsiveness to popular sentiment in the Supreme Court' (p. 38). De uitwerking van deze gedachte is belangrijk en levert een potentieel krachtig wapen op tegenover aanhangers van 'judicial self-restraint', voor wier beduchtheid minder reden is indien kan worden aangetoond dat het toetsingsrecht juist democratiebevorderend is, immers een forum en een representatie verschaft aan belangen waarvoor elders in het systeem geen pleitbezorgers kunnen worden gevonden. M.i. gaat Shapiro in zijn ijver om het probleem 'toetsingsrecht en democratie' tot zijn ware proporties terug te brengen te ver. Hij houdt op het laatst haast geen probleem meer over. Maar daarvoor schuilt er toch naar mijn mening te veel waarheid in de uitspraak van Cohen: 'If judges are to govern, they ought to be elected' (geciteerd op p. 27).

Thans het tweede punt. De 'liberals', die in de dertiger jaren zo fel op het Supreme Court gebeten waren omdat het Roosevelt's New Deal bestookte met de banbliksem van ongrondwettigheid, waren toen de grote kampioenen van 'judicial self-restraint'. Diezelfde liberals hebben echter het op bescherming van de 'civil liberties' gerichte activisme van het Warren Court luide toegejuicht. Zij wijzen evenwel de beschuldiging van inconsequentie en opportunisme van de hand met een beroep op het feit dat het in beide gevallen om zeer verschillende soorten wetgeving gaat. Rechterlijke terughoudendheid bij de beoordeling van wetgeving in de sociaal-economische sfeer is zeer wel verenigbaar met verhoogde waakzaamheid wanneer grondrechten in het geding zijn. Sterker nog, 'more exacting supervision of the political process follows logically (mijn curs., L. P.) from the Court's greater reliance, after 1937, on political controls in the economic realm' (aldus Mason, p. 34). Vooral in het licht van recente jurisprudentie van het Supreme Court waarbij de grondwettelijk gegarandeerde 'equal protection of the laws' ook tot *economische* minderheden wordt uitgestrekt blijft men hier toch voor problemen staan. Het is jammer dat over die jurisprudentie in deze bundel niets is te vinden.

Er staat echter veel tegenover, in het bijzonder moge ik hier nog wijzen op de beschouwingen van Bickel en Kurland, die met voorbeelden aantonen dat het Warren Court zich in toenemende mate als wetgever is gaan gedragen, zozeer zelfs dat een recente publikatie van Berle begint met de woorden: 'Ultimate legislative power in the United States has come to rest in the Supreme Court of the United States' (geciteerd door Kurland op p. 83). Dit is stellig overdreven, maar

bevat wel een kern van waarheid. Geen wonder dat ook politicologen zich in de V.S. intensief met het Hooggerechtshof bezighouden. Nu bij ons wordt overwogen om de rechter het toetsingsrecht te geven, is het zeer wenselijk dat van die zijde eens wat meer aandacht wordt geschonken aan de rechterlijke macht als onderdeel van het politiek bestel. Het hier besproken boekje en de daarin opgenomen 'suggestions for additional reading' kunnen daarbij ongetwijfeld van nut zijn.

L. Prakke

Stuart A. Scheingold: The law in political integration — the evolution and integrative implications of regional legal processes in the European Community

Harvard University Center for International Affairs, Occasional paper no. 27, June 1971, 59 pp.

De bestaande literatuur over (internationale) integratieprocessen besteedt merkwaardig weinig aandacht aan de rol van het recht of van rechtelijke organen in een integratieproces. Niettemin kan men vermoeden, dat het functioneren van een rechtsstelsel, hoe rudimentair misschien ook, niet zonder invloed zal zijn op het verdere verloop van een integratieproces: het kan de denkbeelden, verwachtingen en loyaliteiten van de deelnemers (regeringen zowel als burgers) beïnvloeden en daarin verschuivingen teweegbrengen; het kan invloed hebben op de legitimiteit niet alleen van de nieuw te vormen gemeenschap, maar ook van de tot dusverre onafhankelijk bestaande politieke systemen, terwijl het de deelnemers nieuwe, althans andere wegen en regels biedt tot de oplossing van hun conflicten.

Vanuit politicologisch perspectief immers betekent de ontwikkeling van een zeker rechtsstelsel niet meer of minder dan een zekere mate van institutionalisering van een politiek proces: in plaats van te vechten kunnen partijen nu naar de rechter lopen en in plaats van een ongelimiteerde keuze van beïnvloedingsmiddelen en middelen tot de oplossing van hun conflicten wordt men nu gebonden aan zeer beperkte regels en procedures daarover. Niet alleen dat, zoals gesuggereerd, er van een zekere mate van institutionalisering van een politiek proces impulsen kunnen uitgaan tot verdere institutionalisering — integratie. Maar ook: de vestiging van zo'n rechtsorde, het bereiken van die bepaalde mate van institutionalisering, is op zichzelf een uiterst belangwekkend probleem van rechtssociologische of, wellicht beter, van rechtspoliticologische aard. Daarmee roept het probleem tevens een aantal vragen van zeer fundamentele politicologische aard op.

Het belang van het werkje van Scheingold, 'The law in political integration', is dan ook vóór alles gelegen in het feit dat het de zojuist aangeduide vraagstukken tenminste beter zichtbaar maakt, veel meer dan in de onderzoeksresultaten die het rapporteert, of in de theoretische ontwikkeling die het biedt. Duidelijk wordt dit met name in schrijvers verwerping van twee belangrijke karaktertrekken van het onderzoek naar de (Europese) rechtelijke organen: een concentratie op het werk van het Hof van Justitie als hoogste rechterlijke instantie enerzijds en anderzijds een nogal exclusieve pre-occupatie met de vraag of en in hoeverre de rechtspraak het federalistische ideaal zou hebben bevorderd (pp. 1-5). Daarnaast dienen ook andere elementen uit het rechtelijke proces te wor-

den bestudeerd en dient de aandacht vooral gericht te worden op het ontstaan en de ontwikkeling van andere, nieuwe, autoriteitspatronen (p. 3).

Allereerst gaat Scheingold dan na of en in hoeverre het Europese Hof van Justitie een typisch federale of federalistische rol heeft trachten te spelen. Het beeld blijkt zeer genuanceerd te zijn: enerzijds is het Hof steeds uitgegaan van de voorrang van Gemeenschapsrecht boven het recht van de afzonderlijke staten, terwijl het private personen en organisaties betrekkelijk ruime procesmogelijkheden heeft geboden (pp. 7-10). Anderzijds lijkt de aandacht van het Hof vooral op procedurele of structurele, méér dan op substantiële voorzieningen, gericht te zijn geweest (pp. 16-26). Opmerkelijk is voorts, dat de mate waarin op het Hof een beroep is gedaan slechts een geringe toename heeft te zien gegeven na de vestiging van de E.E.G. en in vergelijking met de voorafgaande E.G.K.S.-periode (pp. 10-16).

Vervolgens gaat Scheingold na in hoeverre de leden van de Europese Gemeenschappen zich hebben aangepast en deelnemen aan de nieuw gevestigde rechtelijke instellingen. Ook hier is het beeld niet volledig helder en duidelijk. Terwijl er van de kant van nationale rechters een, misschien afnemende, aarzeling bestaat om van de nieuwe voorzieningen, rechtspraak door het Hof, gebruik te maken (pp. 28-36), lijken die advocaten die bij 'Europese' zaken betrokken zijn geweest weliswaar een algemene voorkeur voor de eigen, nationale, rechtelijke stelsels te hebben, maar niettemin duidelijk bereid te zijn om van de nieuwe voorzieningen gebruik te maken (pp. 36-46).

Gelijk gezegd: het boekje van Scheingold is niet in de eerste plaats interessant vanwege het gerapporteerde onderzoek zelf. Dit laatste is duidelijk zeer beperkt: het gedane onderzoek past niet of nauwelijks in een behoorlijk uitgewerkt stuk theorie en van alle mogelijke hier relevante problemen worden slechts enkele aspecten behandeld, en dat nog betrekkelijk vluchtig. Het moet veeleer worden gezien als een voorzichtige verkenning op een nog veel te weinig betreden, maar daarom niet minder boeiend en belangrijk, terrein.

J. K. de Vree

Ludo Dierickx: Het besluitvormingsproces en het Europese integratieproces — de totstandkoming van Verordening nr. 17

Editions de l'Université de Bruxelles, 1972, 326 pp.

De Europese Gemeenschappen vormen een interessant voorbeeld van de institutionalisering van een politiek systeem: de ontwikkeling van voorzieningen, organen, kanalen en procedures ter regulering van het politieke proces in West-Europa. Zeker, dit systeem is nog ver verwijderd van het stadium waarin we van een 'staat' als de Nederlandse of Franse spreken. Maar anderzijds kan moeilijk worden ontkend, dat het in de wijze waarop — althans op enkele belangrijke terreinen — bindende besluiten of gezaghebbende waardentoeelingen tot stand komen, evenzeer ver af staat van de 'natuurstaat' die, volgens sommigen, de betrekkingen tussen soevereine staten karakteriseert. Onderzoek van het besluitvormingsproces in dit systeem is zowel boeiend als belangrijk. Boeiend, omdat het ons voert in de schemerige regionen die tussen de natuurstaat en de geciviliseerde maatschappij liggen. Belangrijk, omdat dergelijk onderzoek ons veel kan leren omtrent de ontwikkeling van politieke systemen, m.n. de zich daarin afspelende institutionaliseringsprocessen.